

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧОРТКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПІДПРИЄМНИЦТВА І БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ЧННШБ ЗУНУ

Надія КУЛЬЧИЦЬКА

28 серпня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

30 серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Страхування»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 07 Управління та адміністрування
спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійна програма – Фінанси, банківська справа та страхування

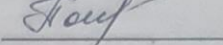
кафедра фундаментальних та спеціальних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екз. (сем.)
Денна	4	7	26	26	3	8	87	150	7
Заочна	4	8	8	4	-	-	138	150	9

30.08.2023
(Signature)

Чортків – ЗУНУ
2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 24.06.2020 р.).

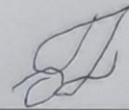
Робочу програму склала доцент, к.е.н. Галина ГОНЧАР

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін (протокол № 1 від 28.08.2023 р.)

Завідувач кафедри Людмила ДЕРМАНСЬКА

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» (протокол № 1 від 30.08.2023 р.)

Керівник групи
забезпечення спеціальності

(підпис)

Ольга КИРИЛЕНКО
(ПІБ)

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “
СТРАХУВАННЯ”**

1. Опис дисципліни “Страховання”

Дисципліна “Страховання”	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS <i>Денна – 5 Заочна – 5</i>	галузь знань – 07 “Управління та адміністрування”	<i>Статус дисципліни</i> Нормативна дисципліна циклу природничо- наукової та загальноєкономічної підготовки <i>Мова навчання</i> українська
Кількість залікових модулів – 4	спеціальність – 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”	Рік підготовки: <i>Денна – 4 Заочна – 4</i> Семестр: <i>Денна - 7 Заочна – 7,8</i>
Кількість змістових модулів – 2	ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: <i>Денна – 26 год. Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна - 26 год. Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 95 (в тому числі тренінг – 8 год.) Заочна – 138</i> Індивідуальна робота (КПЗ) <i>Денна – 3</i>
Тижневих годин – 10 год., з них аудиторних – 3 год		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СТРАХУВАННЯ»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою дисципліни «Страховання» є формування системи базових знань з теорії організації страхового ринку, а також з практики надання страхових послуг юридичним та фізичним особам. Вивчення цих питань забезпечує науково-теоретичну і методологічну основу для формування системи знань майбутніх спеціалістів щодо об'єктивної оцінки економічних процесів, що відбуваються у суспільстві.

Предметом дисципліни

2.2. Завдання вивчення дисципліни.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Страховання» є:

- з'ясування об'єктивної необхідності, сутності, функцій, принципів страховання та його ролі в економічному розвитку держави;
- характеристика організації страхового ринку та державного регулювання страхової діяльності;
- вивчення основних умов та порядку здійснення особистого страховання, страховання майна, страховання відповідальності та співстраховання і перестраховання;
- висвітлення особливостей фінансової діяльності страховиків;
- розгляд основних чинників, котрі забезпечують фінансову надійність та платоспроможність страхової компанії.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність працювати у команді
- здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища
- здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку;
- здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страховання;
- здатність складати та аналізувати фінансову звітність;
- здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страховання;
- знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страховання;
- володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страховання);
- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;
- демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні;
- виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань;

- виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення;
- розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення дисципліни «Страховання» базується на знаннях, здобутих у результаті вивчення таких предметів, як «Економічна теорія», «Фінанси», «Фінанси підприємств». У свою чергу, дисципліна є базовою для засвоєння таких курсів, як «Страхові послуги», «Ринок фінансових послуг», «Фінансовий ринок», «Управління фінансовими ризиками», що дає можливість закріпити здобути знання й поглибити професійну підготовку фахівців економічного профілю.

2.5. Програмні результати навчання.

В результаті засвоєння курсу студенти повинні:

- основи побудови системи загальнообов'язкового державного страхування України;
- нормативно-правову базу, яка регулює організацію страхування в Україні;
- форми та методи планування у фондах страхування;
- етапи реформування страхування та напрями удосконалення в Україні.

вміти:

- застосовувати набуті теоретичні знання на практиці;
- вивчити основні умови та порядок здійснення особистого страхування, страхування майна, страхування відповідальності та перестраховання;
- освоїти особливості фінансової діяльності страховиків;
- розраховувати основні чинники, котрі забезпечують фінансову надійність та платоспроможність страхової компанії.

3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «СТРАХУВАННЯ»

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАХУВАННЯ

Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування

Необхідність страхового захисту суб'єктів господарювання та життєдіяльності людей на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами. Страхові фонди як матеріальна основа страхового захисту. Форми організації фондів страхового захисту. Самостраховання: сутність, межі доцільного застосування та джерела.

Виникнення та етапи розвитку страхування. Сутність страхування та його місце в системі економічних категорій. Функції страхування. Принципи страхування. Роль страхування в економії коштів, активізації бізнесу, збільшенні обсягів інвестицій.

Література: [1; 2; 21; 22; 28-35; 42; 45]

Тема 2. Класифікація страхування

Поняття класифікації у страхуванні, її наукове та практичне призначення. Найістотніші класифікаційні ознаки у страхуванні.

Класифікація страхування за об'єктами: майнове, особисте та страхування відповідальності.

Класифікація страхування за родом небезпеки: страхування фінансово-кредитних, транспортних, сільськогосподарських, вогневих та інших ризиків.

Класифікація страхування за формами здійснення. Обов'язкове страхування. Добровільне страхування.

Класифікація страхування за статусом страхувальника. Страхування юридичних осіб всіх форм власності. Страхування громадян.

Класифікація страхування за спеціалізацією страховика. Ризикові види страхування. Страхування життя.

Література: [4; 21; 22; 30-35; 41; 46]

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка

Поняття ризику та його основні характеристики. Місце ризику у страхуванні. Види ризиків за критеріями: наслідків, об'єкта, обсягу та причин. Природні та антропогенні ризики. Майнові та особисті ризики. Великі, середні та малі ризики. Чисті та спекулятивні ризики. Страхові та нестрахові ризики. Ознаки страхових ризиків.

Страхування як своєрідний механізм передачі ризику від одних осіб іншим за відповідну плату. Політика управління страховими ризиками. Мета і завдання управління ризиками.

Ризик-менеджмент у встановленні та визначенні методів впливу на ризик.

Література: [4; 21; 22; 30-35; 38; 41]

Тема 4. Страховий ринок

Страховий ринок: сутність, основні види та елементи. Класифікація страхового ринку за інституціональною, територіальною та галузевою ознаками.

Об'єктивні умови функціонування страхового ринку України. Мета розвитку страхового ринку України. Об'єкти та суб'єкти страхового ринку України. Основні етапи розвитку страхового ринку в Україні.

Страхові послуги як об'єкти взаємовідносин страховиків та страхувальників. Роль страхових посередників(страхових агентів та страхових брокерів) у здійсненні страхової діяльності. Загальні ознаки страхового продукту(послуги). Етапи процесу розробки страхових продуктів(послуг). Якісні показники страхового продукту(послуги). Канали реалізації страхових продуктів(послуг).

Сутність, завдання та елементи маркетингу в страхуванні. Процес реалізації страхових послуг.

Страхові договори, порядок їх підготовки та укладання. Права та обов'язки сторін у страхуванні. Контроль за виконанням страхових договорів.

Література: [4; 21; 22; 30-35; 41; 43]

Тема 5. Страхова організація

Визначення страховиків як фінансових установ. Організаційні форми страховиків. Ознаки класифікації страховиків. Показники, за якими у вітчизняній практиці визначається рейтинг страховиків.

Порядок створення страхових компаній. Етапи процесу створення страховиків. Ліцензування страхової діяльності. Вимоги до провадження страхової діяльності.

Структура страхових компаній. Філії, агентства та представництва страховика.

Органи управління страховою компанією. Ресурси страховика: фінансові, матеріальні, трудові, інформаційні.

Література: [4; 5; 6; 8; 9; 21; 22; 30-35; 40; 45]

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності

Необхідність, значення та мета державного регулювання страхової діяльності. Напрями державного регулювання розвитку страхового бізнесу. Прямі і непрямі методи впливу держави та її втручання у здійснення страхової діяльності та розвиток страхового ринку.

Правові основи державного регулювання страхової діяльності в Україні та шляхи їх наближення до міжнародних стандартів.

Органи нагляду за страховою діяльністю в Україні, їх права та функції. Напрямки удосконалення державної політики у галузі страхування.

Література: [3; 4; 7; 30-35; 40]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Тема 7. Особисте страхування

Сутність та мета проведення особистого страхування. Конкретні об'єкти та ризики у особистому страхуванні. Основні підгалузі особистого страхування: страхування від нещасних випадків, страхування життя, медичне страхування. Порівняльна характеристика довгострокового (накопичувального) та ризикового особистого страхування. Форми та види проведення особистого страхування. Критерії класифікації добровільного особистого страхування.

Страхування від нещасних випадків: об'єкти та мета його проведення. Страхові випадки при страхуванні від нещасних випадків. Індивідуальні та колективні договори страхування від нещасних випадків. Добровільна та обов'язкова форма проведення страхування від нещасних випадків. Обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті.

Страхування життя. Основні та додаткові ризики при страхуванні життя. Особливості економічного механізму страхування життя. Загальні та спеціальні функції страхування життя. Критерії класифікації страхування життя: за способом виплати страхової суми; за способом нагромадження страхової суми; за способом здійснення страхування. Чинники, які стримують розвиток страхування життя в Україні.

Медичне страхування. Система страхової медицини. Медичне страхування. Форми здійснення медичного страхування. Суб'єкти та об'єкти медичного страхування. Принципи організації та умови проведення обов'язкового медичного страхування. Особливості здійснення добровільного медичного страхування.

Література: [4; 10; 18; 30-35; 39; 43; 44; 47; 48]

Тема 8. Страхування майна

Загальна характеристика страхування майна. Основні підгалузі страхування майна: страхування майна юридичних осіб; страхування майна фізичних осіб; страхування фінансово-кредитних ризиків. Обов'язкова та

добровільна форма проведення страхування майна. Об'єкти, предмети, ризики у страхуванні майна. Системи відповідальності у страхуванні майна. Організаційний та економічний механізм у страхуванні майна.

Страхування транспортних засобів та вантажів.

Страхування майна будівельних підприємств(технічних ризиків).

Страхування майна сільськогосподарських підприємств.

Страхування фінансових та кредитних ризиків.

Страхування майна громадян: будівель і споруд, домашніх тварин, домашнього та іншого майна.

Література: [4; 19; 30-35; 42; 46]

Тема 9. Страхування відповідальності

Організаційна схема та економічний механізм страхування відповідальності. Об'єкти та ризики при здійсненні страхування відповідальності. Основні підгалузі у страхуванні відповідальності: страхування відповідальності на транспорті; страхування професійної відповідальності; страхування інших видів відповідальності. Учасники страхування відповідальності. Форми проведення страхування відповідальності.

Види обов'язкового страхування відповідальності. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: суб'єкти, об'єкт, страхові тарифи, страхова сума, страхові випадки, страхові платежі, види страхових договорів, розмір франшизи, страхове відшкодування та інші особливості у здійсненні даного виду страхування.

Страхування професійної відповідальності: мета, страхові ризики, спосіб надання страхового захисту. Страхування професійної відповідальності нотаріусів. Страхування професійної відповідальності митного брокера.

Обов'язкове страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яка може бути заподіяна пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки, включаючи пожежовибухонебезпечні об'єкти та об'єкти, господарська діяльність на яких може призвести до аварій екологічного і санітарно-епідеміологічного характеру.

Обов'язкове страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї.

Обов'язкове страхування відповідальності власників собак за шкоду, яка може бути заподіяна третім особам.

Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції.

Література: [4; 12; 13; 14; 16; 17; 20; 21; 22; 28-35; 41; 43]

Тема 10. Співстрахування та перестрахування

Необхідність та сутність перестрахування. Суб'єкти перестрахування. Законодавчі вимоги щодо здійснення перестраховальних операцій.

Методи проведення перестрахування. Факультативне перестрахування. Облігаторне перестрахування. Порівняльний аналіз методів перестрахування.

Форми проведення перестраховувальних операцій. Пропорційне перестраховування. Квотні та ексцедентні договори пропорційного перестраховування, їх характеристика, переваги та недоліки. Непропорційне перестраховування на базі договорів ексцедента збитку та ексцедента збитковості.

Співстраховування та механізм його застосування.

Література: [4; 21; 22; 30-35; 41; 43]

Тема 11. Доходи, витрати і фінансові результати страховика

Склад доходів страховика: доходи від страхової діяльності, доходи від інвестування тимчасово вільних коштів, інші доходи.

Доходи від страхової діяльності. Зароблені страхові премії та порядок їх визначення.

Доходи від інвестування тимчасово вільних коштів та їх різновидності.

Інші доходи страховиків.

Витрати страховика: їх склад та економічний зміст. Собівартість страхової послуги. Виплата страхових сум та страхового відшкодування. Витрати на утримання страхової організації.

Прибуток страховика. Визначення прибутку від страхової діяльності. Порядок розрахунку прибутку від інвестиційної діяльності.

Оподаткування прибутків страховика: отриманих від страхової діяльності при страхуванні життя та при ризикових видах страхування; отриманих від інвестиційних та інших операцій. Розподіл решти прибутку після оподаткування.

Література: [4; 21; 22; 28-35; 41; 43; 47]

Тема 12. Фінансова надійність страховика

Економічний зміст та значення фінансової надійності страхової компанії.

Формування збалансованого страхового портфелю як основи забезпечення фінансової стійкості страхових операцій.

Платоспроможність страховика та умови її забезпечення. Власні кошти страховика. Технічні резерви та їх склад.

Показники платоспроможності. Фактичний та нормативний запас платоспроможності, порядок їх обчислення.

Література: [4; 21; 22; 30-38; 41; 43; 47]

4. Структура залікового кредиту з дисципліни “Страхування”

Денна форма навчання

	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Тренінг	Контрольні заходи
<i>Змістовний модуль 1. Теоретичні аспекти страхування</i>						
Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування	2	2	-	6	-	Поточне опитування
Тема 2. Класифікація страхування	2	2	-	6	-	Поточне опитування, тести
Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка	2	2	1	6	-	Поточне тестування, задачі
Тема 4. Страховий ринок	2	2	-	9	-	Поточне тестування, задачі
Тема 5. Страхова організація	2	2	-	9	-	Поточне опитування, тести
Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності	2	2	-	9	-	Поточне тестування, задачі
<i>Змістовний модуль 2. Практичні аспекти організації та здійснення страхування в Україні</i>						
Тема 7. Особисте страхування	4	4	1	9	-	Поточне тестування, задачі
Тема 8. Страхування майна	2	2	1	9	-	тестування, опитування
Тема 9. Страхування відповідальності	2	2	-	9	-	тестування, опитування
Тема 10. Співстрахування та перестрахування	2	2	-	5	-	тестування, опитування
Тема 11. Доходи, витрати і фінансові результати страховика	2	2	-	5	-	тестування, опитування
Тема 12. Фінансова надійність страховика	2	2	-	5	-	тестування, опитування
РАЗОМ	28	28	3	87	8	

Тема	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи
Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування	2	2	11	Поточне опитування, розв'язування задач
Тема 2. Класифікація страхування			12	
Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка			12	
Тема 4. Страховий ринок	11			
Тема 5. Страхова організація	2		12	
Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності	11			
Тема 7. Особисте страхування	2	2	12	Поточне опитування, розв'язування задач
Тема 8. Страхування майна			11	
Тема 9. Страхування відповідальності			12	
Тема 10. Співстрахування та перестрахування	2		11	
Тема 11. Доходи, витрати і фінансові результати страховика	12			
Тема 12. Фінансова надійність страховика	11			
Разом	8	4	138	

5. Тематика практичних занять

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

Тема: Сутність, принципи і роль страхування

Мета полягає у здатності розкривати теоретико-методичні засади страхування та обґрунтовувати необхідність страхового захисту суб'єктів господарювання і життєдіяльності людей на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами.

Питання для обговорення:

1. Необхідність страхового захисту на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами.
2. Форми організації фондів страхового захисту.
3. Самострахування: сутність, межі доцільного застосування та джерела.
4. Сутність страхування та його місце у системі економічних категорій.
5. Функції та принципи страхування.
6. Роль страхування в економії коштів, активізації бізнесу, збільшенні обсягів інвестицій.

Дискусійне обговорення питань.

Література: [1; 2; 21; 22; 28-35; 42; 45]

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Тема: Класифікація страхування

Мета полягає у розумінні підходів до класифікації страхування за різними ознаками та здатності їх застосовувати на практиці.

Питання для обговорення:

1. Класифікація у страхуванні, її наукове та практичне значення.
2. Класифікація страхування за об'єктами.
3. Класифікація страхування за родом небезпеки.
4. Класифікація страхування за формами здійснення.
5. Класифікація страхування за статусом страхувальника.
6. Класифікація страхування за спеціалізацією страховика.

Розв'язування задач

Література: [4; 21; 22; 30-35; 41; 46]

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

Тема: Страхові ризики та їх оцінка

Мета полягає в ідентифікації сутності та основних характеристик ризику, освоєнні практичних навиків його оцінки й застосування механізму управління страховими ризиками.

Питання для обговорення:

1. Ризики: сутність та основні ознаки.
2. Класифікація ризиків за критеріями: наслідку, об'єкту, обсягу, причини.
3. Природні та антропогенні ризики.
4. Майнові та особисті ризики.
5. Великі, середні та малі ризики.
6. Чисті та спекулятивні ризики.
7. Страхові та нестрахові ризики. Ознаки страхових ризиків.
8. Страхування як механізм передачі ризику від одних осіб іншим за відповідну плату.
9. Політика управління страховими ризиками.
10. Мета і завдання управління страховими ризиками.

Розв'язування задач

Література: [4; 21; 22; 30-35; 38; 41]

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

Тема: Страховий ринок

Мета полягає в розумінні теоретико-методичних засад формування й функціонування страхового ринку, а також вмінні застосовувати навички щодо порядку підготовки та укладання різних видів страхових договорів.

Питання для обговорення:

1. Страховий ринок: сутність, основні види та елементи.
2. Класифікація страхового ринку за інституціональною, територіальною та галузевою ознаками.
3. Об'єкти та суб'єкти страхового ринку України.
4. Страхові послуги як об'єкти взаємовідносин страховиків та страхувальників.
5. Етапи процесу розробки страхових продуктів(послуг).
6. Канали реалізації страхових продуктів(послуг).
7. Прямі і непрямі страхові посередники у здійсненні страхової діяльності, реалізації страхових продуктів.
8. Сутність, завдання та елементи маркетингу у страхуванні.
9. Страхові договори, порядок їх підготовки та укладання.

Дискусійне обговорення питань.

Література: [4; 21; 22; 30-35; 41; 43]

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

Тема: Страхова організація

Мета полягає у вивченні порядку створення, функціонування та ліквідації страхових компаній, а також у набутті навичок щодо формування фінансових, матеріальних, трудових та інформаційних ресурсів страховика.

Питання для обговорення:

1. Визначення страховиків як суб'єктів господарювання та як фінансових установ.
2. Організаційні форми страховиків.
3. Порядок створення страхових компаній.
4. Ліцензування страхової діяльності.
5. Структура страхових компаній.
6. Органи управління страховими компаніями.
7. Ресурси страховиків: фінансові, матеріальні, трудові, інформаційні.

Дискусійне обговорення питань.

Література: [4; 5; 6; 8; 9; 21; 22; 30-35; 40; 45]

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

Тема: Державне регулювання страхової діяльності

Мета полягає дослідженні специфіки державного регулювання страхової діяльності та вивченні правових основ нагляду за страховою діяльністю в Україні.

Питання для обговорення:

1. Державне регулювання страхової діяльності: необхідність, значення, мета.
2. Прямі і непрямі методи впливу держави та її втручання у здійснення страхової діяльності та розвиток страхового ринку.
3. Правові основи державного регулювання страхової діяльності в Україні та шляхи їх

5. наближення до міжнародних стандартів.
6. Органи нагляду за страховою діяльністю в Україні, їх права та функції.
7. Напрямки удосконалення державної політики у галузі страхування.

Розв'язування задач

Література: [3; 4; 7; 30-35; 40]

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

Тема: Особисте страхування

Мета полягає в аналізі ризикових і нагромаджувальних видів особистого страхування, а також вивченні практики застосування принципів організації та проведення обов'язкового медичного страхування й особливостей здійснення добровільного медичного страхування.

Питання для обговорення:

1. Особисте страхування: сутність, мета проведення, об'єкти та ризики.
2. Порівняльна характеристика довгострокового(накопичувального) та ризикового особистого страхування.
3. Форми та види проведення особистого страхування.
4. Критерії класифікації добровільного особистого страхування.
5. Страхування від нещасних випадків: мета проведення; об'єкти; страхові випадки; індивідуальні та колективні договори; добровільна та обов'язкова форми проведення.
6. Обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті.
7. Страхування життя: основні та додаткові ризики; особливості економічного механізму; загальні та спеціальні функції; критерії класифікації.
8. Медичне страхування: форми здійснення; суб'єкти; об'єкти; принципи організації; умови проведення.

Розв'язування задач

Література: [4; 10; 18; 30-35; 39; 43; 44; 47; 48]

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8

Тема: Страхування майна

Мета полягає у вивченні особливостей проведення страхування майна фізичних та юридичних осіб, практики визначення страхових платежів і страхових виплат та формування страхових тарифів у страхуванні майна.

Питання для обговорення:

1. Страхування майна: загальна характеристика; підгалузі; обов'язкова та добровільна форми; об'єкти; предмети; ризики; системи відповідальності; організаційний та економічний механізм.
2. Страхування транспортних засобів та вантажів.
3. Страхування майна будівельних підприємств(технічних ризиків).
4. Страхування майна сільськогосподарських підприємств.
5. Страхування фінансових та кредитних ризиків.
6. Страхування майна громадян: будівель і споруд, домашніх тварин, домашнього та іншого майна.

Розв'язування задач

Література: [4; 19; 30-35; 42; 46]

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9

Тема: Страхування відповідальності

Мета полягає у розгляді організаційної схеми й економічного механізму страхування відповідальності; набутті практичних навиків щодо виявлення страхових ризиків, визначення страхових платежів, страхових виплат та страхових тарифів у розрізі різних видів страхування відповідальності.

Питання для обговорення:

1. Страхування відповідальності: організаційна схема та економічний механізм; об'єкти та ризики; основні підгалузі; учасники; форми проведення.
2. Види обов'язкового страхування відповідальності.
3. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: суб'єкти; об'єкти; страхові тарифи; страхові суми; страхові випадки; страхові платежі; види страхових договорів; франшиза; страхове відшкодування; інші особливості у здійсненні даного виду страхування.
4. Страхування професійної відповідальності: мета; страхові ризики; спосіб надання страхового захисту.
5. Страхування професійної відповідальності нотаріусів.
6. Страхування професійної відповідальності митного брокера.
7. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яка може бути заподіяна пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки, включаючи пожежовибухонебезпечні об'єкти та об'єкти, господарська діяльність на яких може призвести до аварій екологічного і санітарно-епідеміологічного характеру.
8. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї.
9. Обов'язкове страхування відповідальності власників собак за шкоду, яка може бути заподіяна третім особам.
10. Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції.

Дискусійне обговорення питань.

Література: [4; 12; 13; 14; 16; 17; 20; 21; 22; 28-35; 41; 43]

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10

Тема: Перестраховання та співстраховання

Мета полягає у вивченні методів та форм проведення перестраховальних операцій та з'ясуванні сутності співстраховання.

Питання для обговорення:

1. Перестраховання: необхідність та сутність; суб'єкти; законодавчі вимоги щодо здійснення.
2. Факультативне перестраховання.
3. Облігаторне перестраховання.
4. Порівняльний аналіз методів перестраховання.
5. Пропорційне перестраховання.
6. Квотні та ексцедентні договори пропорційного перестраховання: характеристика, переваги та недоліки.
7. Непропорційне перестраховання на базі договорів ексцедента збитку та ексцедента збитковості.
8. Співстраховання та механізм його застосування.

Розв'язування задач

Література: [4; 21; 22; 30-35; 41; 43]

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11

Тема: Доходи, витрати і фінансові результати страховиків

Мета полягає в дослідженні особливостей формування доходів страховика, складу та економічного змісту його витрат, методики визначення прибутку (збитку) від страхової діяльності страховика.

Питання для обговорення:

1. Джерела формування доходів страховиків від страхової діяльності.
2. Джерела формування доходів страховиків від інвестування тимчасово вільних коштів.
3. Джерела формування інших доходів страховиків.
4. Склад та економічний зміст витрат страховиків.
5. Собівартість страхової послуги.
6. Витрати на утримання страхових організацій.
7. Фінансові результати страховиків.
8. Визначення прибутку від страхової діяльності страховиків.
9. Порядок розрахунку прибутку від інвестиційної діяльності страховиків.
10. Оподаткування прибутку страховиків отриманого від страхової діяльності при страхуванні життя та при ризикових видах страхування.
11. Оподаткування прибутку страховиків отриманого від інвестиційних та інших операцій.
12. Розподіл решти прибутку страховиків після оподаткування.

Розв'язування задач

Література: [4; 21; 22; 28-35; 41; 43; 47]

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12

Тема: Фінансова надійність страховиків

Мета полягає в розгляді економічного змісту та значення фінансової надійності страхової компанії, а також порядку визначення показників платоспроможності страховика.

Питання для обговорення:

1. Фінансова надійність страхових компаній: економічний зміст та значення.
2. Збалансований страховий портфель як основа забезпечення фінансової стійкості страхових операцій.
3. Умови забезпечення платоспроможності страховиків.
4. Фактичний та нормативний запас платоспроможності страховиків, порядок їх розрахунку.

Розв'язування задач

Література: [4; 21; 22; 30-38; 41; 43; 47]

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПІЗ) (для студентів денної форми навчання)

Виконання даного виду завдання є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з цієї дисципліни. КПІЗ з дисципліни «Страхування» складаються з теоретичної та практичної частин.

КПІЗ включає в себе наступні завдання:

Завдання 1.

Підготовка презентації. Презентація – це особлива форма подання інформації. Для

цього зазвичай використовуються технічні засоби. Основне завдання презентації - чітко, логічно і цікаво донести до слухачів тему виступу. Безпосередньо перед проведенням презентації складається так званий сценарій. Відповідно до тематики презентації та умовами її проведення підбирається відеоряд для демонстрації продукту, комп'ютерна графіка, звуковий і кольорове оформлення, заздалегідь готуються роздаткові матеріали. Чим презентація яскравіше, тим краще і привабливіше вона для цільової аудиторії.

При підготовці презентації слід чітко визначити мету і завдання виступу, знати аудиторію, мати наочні матеріали. Якщо при проведенні презентації планується використання наочних матеріалів, важливо пам'ятати кілька основних моментів при сприйнятті тексту з екрану проектора: - заголовки і назви повинні бути надруковані чорним шрифтом; - великі літери зазвичай сприймаються гірше, ніж малі, тому їх використання рекомендовано тільки в коротких заголовках; - оптимальне число рядків на слайді - від 6 до 11.

Завдання 2.

Практична частина індивідуального завдання передбачає розв'язання задач. При виконанні та оформленні індивідуального завдання студент може використовувати комп'ютерну техніку.

1. Страхові фонди як матеріальна основа страхового захисту, характеристика основних форм їх організації.
2. Ризикові та нагромаджувальні види особистого страхування.
3. Самострахування: сутність, межі доцільного застосування та джерела.
4. Добровільне індивідуальне та колективне страхування від нещасних випадків.
5. Роль страхування в економії коштів, активізації бізнесу, збільшенні обсягів інвестицій.
6. Обов'язкове та добровільне медичне страхування: суб'єкти, об'єкти, принципи організації та умови проведення.
7. Поняття класифікації у страхуванні, її наукове та практичне призначення.
8. Особливості у здійсненні страхування майна громадян (будівель і споруд, домашніх тварин та іншого майна).
9. Галузі страхування: майнове, особисте та страхування відповідальності.
10. Особливості у страхуванні транспортних засобів юридичних осіб.
11. Класифікація страхування за родом небезпеки: страхування фінансово-кредитних, транспортних, сільськогосподарських, вогневих та інших ризиків.
12. Страхування вантажів юридичних осіб.
13. Характеристика форм здійснення страхування.
14. Страхування майна юридичних осіб.
15. Класифікація страхування за статусом страхувальника.
16. Страхування фінансових ризиків.
17. Страхування життя як підгалузь особистого страхування.
18. Страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.
19. Страхові ризики, його основні характеристики.
20. Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції в Україні та закордоном.
21. Страхування професійної відповідальності в Україні та закордоном.
22. Страховий ринок: сутність, основні види, елементи, суб'єкти, об'єкти.
23. Страхові послуги як об'єкти взаємовідносин страховиків та страхувальників.
24. Сутність, необхідність та специфіка перестрахування.
25. Прямі та непрямі посередники на страховому ринку.
26. Методи та форми проведення перестрахувальних операцій.
27. Сутність та завдання маркетингу в страхуванні.
28. Особливості у реалізації страхових продуктів та наданні страхових послуг.
29. Співстрахування та механізм його застосування.
30. Доходи страховика: доходи від страхової діяльності, доходи від інвестування тимчасово вільних коштів, інші доходи.
31. Зароблені страховиками страхові премії та порядок їх визначення.

32. Витрати страховика: їх склад та економічний зміст.
33. Фінансові ресурси страховика.
34. Зовнішня та внутрішня структура страхових компаній.
35. Особливості в оподаткуванні страхової діяльності.
36. Правові основи державного регулювання страхової діяльності в Україні та шляхи їх наближення до міжнародних стандартів.
37. Фінансова надійність та платоспроможність страховика, умови її забезпечення.

7. Самостійна робота студентів

Перелік тем для самостійної роботи :

№ п/п	Тематика	ДФН	ЗФН
1.	Страхове підприємництво в Україні: напрями його розвитку.	3	5
2.	Правове регулювання страхової діяльності в Україні.	4	5
3.	Страхове підприємництво як важливий чинник розвитку інвестиційного потенціалу країни.	3	5
4.	Особливості створення та діяльності основних організаційно – правових форм страхового підприємництва в Україні.	4	5
5.	Страхове підприємництво в Україні: стан, тенденції, перспективи.	4	5
6.	Новітні тенденції розвитку вітчизняного страхового підприємництва.	4	5
7.	Менеджмент у розвитку страхового підприємництва в Україні.	3	5
8.	Принципи та форми організації світового страхового підприємництва.	4	5
9.	Світові та вітчизняні тенденції у страховому підприємстві.	4	5
10.	Особливості правового регулювання страхового підприємництва в Україні та країнах ЄС.	4	5
11.	Напрями підвищення ефективності страхової діяльності в ринковому середовищі.	4	6
12.	Роль страхового менеджменту у діяльності страховиків.	3	6
13.	Організація страхового менеджменту страхових компаній в умовах економічної нестабільності.	4	6
14.	Застосування методів страхового менеджменту як інструменту ефективного управління компанією.	3	6
15.	Резерви поліпшення якості страхового менеджменту страховика.	4	6
16.	Мета, завдання та ключові напрямки страхового менеджменту.	4	6
17.	Оцінка та шляхи покращення використання ресурсного потенціалу страховика.	3	6
18.	Організація управління страховою компанією.	4	6
19.	Проблемні питання діяльності страховиків в умовах глобалізації.	4	6
20.	Управління грошовими потоками страховика	4	6
21.	Система продажів страхових продуктів як фактор управління вартістю страховика.	4	7
22.	Система реалізації страхових продуктів: модифікація усталених підходів.	4	7
23.	Оцінювання фінансових ризиків страхових компаній.	4	7
24.	Управління ризиками, прийнятими на страхування.	4	7
	Тренінг	8	-
Разом		95	138

8. Тренінг з дисципліни

Порядок проведення тренінгу

Мета проведення тренінгу:

Закріпити подані на лекціях теоретичні аспекти здійснення медичного страхування та з'ясувати основні переваги, недоліки та перешкоди на шляху впровадження обов'язкового медичного страхування в Україні.

Порядок проведення:

1. **Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

Тренінг включає систематичне вивчення основних положень організації митної справи, які необхідні для підготовки спеціалістів. Головним завданням тренінгу є вивчення теоретичних основ страхової системи, визначення її принципів, визначення основних тенденцій її розвитку та напрямків вдосконалення, ознайомлення із світовим досвідом.

2. **Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.

3. **Практична частина** реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів у кількості 3-5 осіб з певних проблемних питань теми тренінгового заняття, а саме виробити у студентів практичні навички визначення форм митного контролю, здійснення нарахування митних платежів з метою їх використання в управлінській діяльності.

4. **Підведення підсумків.** Обговорюється результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

Тематика тренінгу

1. На прикладі окремої страхової компанії провести фінансовий аналіз та оцінку фінансового стану страховика.

2. Дослідити стан, проблеми і перспективи розвитку особистого страхування в Україні.

3. Обов'язкове медичне страхування в Україні: передумови та перспективи впровадження.

Форма проведення – організація дебатів між студентами.

9. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні та індивідуальні заняття, консультації, самостійна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, реферування, виконання КПІЗ.

10. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Страхування” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне тестування;
- поточне опитування;

- залікове модульне тестування та опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

11. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету

12. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Страхування» визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4
20 %	20 %	20 %	40 %
1. Усне опитування під час заняття (6 тем по 10 балів) = 60 балів. 2. Модульна контрольна робота = 40 балів	1. Усне опитування під час заняття (6 тем по 10 балів) = 60 балів. 2. Ректорська контрольна робота = 40 балів	1. Написання КППЗ = 40 балів. 2. Участь в тренінгах = 30 балів. 3. Захист КППЗ = 30 балів	1. Тестові завдання (10 тестів по 2 бали та тест) – макс. 20 балів 2. Задачі (2 задачі) – по 30 балів 3. Теоретичне питання – максю 20 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)

65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Технічне забезпечення: мультимедійний проєктор, ноутбук, проєкційний екран.	1-12
2.	Базове програмне забезпечення: ОС Windows. Стандартне програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office (Word, Excel, PowerPoint, Microsoft Visio). Телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Viber тощо).	1-12
3.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності).	1-12
4.	Комунікаційне програмне забезпечення Zoom для проведення занять в режимі on-line (за необхідності).	1-12

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Аберніхіна І. Г., Сокиринська І. Г. Фінанси страхових організацій : навч. посіб. Дніпро : Пороги, 2019. 198 с.
2. Березька К., Кнейслер О., Спасів Н., Кулина Г. Інформаційна технологія прогнозування фінансових результатів страхових компаній. Ukrainian Journal of Information Technology. 2021. Vol. 3. No 2. P. 87-93.
3. Гузела І. Моделювання сценаріїв оподаткування результатів діяльності страховиків України. Світ фінансів. 2021. № 3 (68). С. 101-114. URL: <http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/44427/1/%D0%93%D0%A3%D0%97%D0%95%D0%9B%D0%90.PDF>.
4. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
5. Качула С., Лисяк Л., Ляшевський Я. Аналіз формування доходу і розподілу прибутку страхових компаній (на прикладі АК "Страхова група "ТАС"). Агросвіт. 2021. № 1-2. С. 12-19.
6. Кисільова І., Величко А. Оцінка фінансової надійності страхової організації. Економіка та суспільство. 2021. Вип. 28. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/471/453>.
7. Кнейслер О. В., Шупа Л. З. Медичне страхування в Україні: реалії функціонування та перспективи розвитку : монографія / За ред. О. В. Кнейслер. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2018. 192 с.
8. Кривицька О. Р. Аналіз діяльності суб'єктів ринку страхування життя : монографія. Острогоз : Нац. ун-т «Остроз. акад.», 2019. 359 с.

9. Куцик П. О., Сороківський В. М., Кузьма Х. В. Статистичні підходи до оцінювання величини фінансових ресурсів страхових компаній. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2022. № 66. С. 5-9. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1072/1014>.

10. Олійник Р. В. Особливості страхування професійної відповідальності медичних працівників. Наше право. 2019. № 1. С. 146-150.

11. Плиса В. Й. Страхування : підручн. 2-ге вид, виправлене й доповнене. К : Каравела, 2019. 512 с.

12. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n10756>.

13. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів щодо коригування фінансового результату до оподаткування : Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 04.02.2016 р. № 295. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0273-16#Text>.

14. Про внесення змін до Методики формування страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя : Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 18.09.2018 р. № 1638. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1169-18>.

15. Про затвердження Положення про обов'язкові критерії та нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика : Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 07.06.2018 р. № 850. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-18>.

16. Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 р. № 402. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/402-2002-%D0%BF#Text>.

17. Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування відповідальності власників собак за шкоду, яка може бути заподіяна третім особам : Постанова Кабінету Міністрів України від 09.07.2002 р. № 944. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/944-2002-п>.

18. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 01.07.2004 р. № 1961-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1961-15/print1435734407637863>.

19. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96 (зі змінами і доп.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>.

20. Про страхування : Закон України від 18.11 2021 р. № 1909-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>.

21. Прокопчук О. Т., Цимбалюк Ю. А., Мельник К. М. Інвестиційна діяльність страхових організацій в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 16. С. 5-12.

22. Соловей А. О. Актуальне питання запровадження в Україні медичного страхування: теоретико-правовий аспект. Наше право. 2019. № 2. С. 39-42.
23. Сосновська О. О. Страхування : навч. посіб. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.
24. Страхування : навч. посіб. / Т. Є. Терещенко, Л. О. Заволока, О. Б. Пономарьова; Ун-т мит. справи та фінансів. Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2020. 220 с.
25. Уралова Ю. П. Господарсько-правове регулювання посередницької діяльності у сфері страхування : монографія / Донец. нац. ун-т ім. Василя Стуса. Вінниця : ТВОРИ, 2019. 163 с.
26. Aleskerova Yu., Rachok V. Analysis of the insurance company's financial status assessment. The scientific heritage. 2020. № 43. С. 3-11.
27. Balasubramanian R., Libarikian A., McElhane D. (2021). Insurance 2030 – the impact of AI on the future of insurance. URL: <https://www.mckinsey.com/industries/financialservices/our-insights/insurance-2030-the-impact-of-ai-on-the-future-of-insurance>.
28. Bellando J.-L. Assessing the financial health of insurance undertakings to protect the insured from the risks to which these firms are exposed: Solvency rules. URL: <https://www.oecd.org/finance/insurance/1857594.pdf>.
29. Eling M., Lehmann M. (2018). The Impact of Digitalization on the Insurance Value Chain and the Insurability of Risks. Geneva Pap Risk Insur Issues Pract 43. P. 359–396.
30. Kuzieva N. R., Ashurova N. B., Ollokulova F. M. (2020). Business processes in the insurance system and their features. International Journal of Advanced Science and Technology. Vol 29. № 7. pp. 7908-7913. URL: <https://tsue.scienceweb.uz/index.php/archive/article/view/2888/2015>.